

April 2022

Høringssvar

Høring vedr. Kommissionens meddelelse om bæredygtige produkter (SPI'en)

Plastic Change, Rådet for Grøn Omstilling og Danmarks Naturfredningsforening takker for muligheden for at indgive høringssvar ifm. Europa-Kommissionens nye pakke for cirkulær økonomi, som blev lanceret 30. marts 2022. Pakken består af forskellige delelementer, hvoraf dette høringssvar vil behandle Kommissionens meddelelse om bæredygtige produkter (Sustainable Product Initiative, forkortet SPI).

Hovedpointer

Kommissionens nye initiativer vedr. bæredygtige produkter kan styrke en tilgang til produktudvikling, hvor klima og miljø tænkes ind allerede i designfasen. Det er dog først i udspillet konkrete udmøntning, at forslagetets egentlige ambitionsniveau kan vurderes. Der er rigtig mange positive elementer i SPI'en, herunder en udvidelse af de sektorer og tiltag, der er omfattet af produktpolitikken, digitale produktpas samt mærkning af produkter ud fra cirkulære elementer såsom ”reparerbarhed”. Der er dog også problematiske elementer i SPI'en, herunder et manglende fokus på at reducere forbruget i absolutte termer samt manglende fokus på social bæredygtighed. Derudover er det kritisabelt, at man ikke blot forbyder destruktion af usolgte varer med det samme. Et sådant forbud ville flugte med affaldshierarkiets prioritering af affaldsforebyggelse. Endelig er der flere lovende elementer, hvis implementering skal følges tæt. Det gælder fx udmøntningen af obligatoriske grønne indkøbskriterier.

Positive elementer

Der er en række positive elementer i Kommissionens meddelelse om bæredygtige produkter, der vil være til gavn for både klima og miljø.

- For det første er det positivt, at Kommissionen genfremsætter sin ambition om, at bæredygtige produkter skal være normen. Det er et helt afgørende element på vejen mod en cirkulær økonomi.
- SPI'en er desuden en styrkelse af EU's produktpolitik i både bredden og dybden. Der åbnes nemlig både op for, at flere sektorer kan blive omfattet af reguleringen (udvidelse i bredden), og at der kan tilføjes nye miljømæssige minimumskrav til produktkategorierne (udvidelse i dybden). Der lægges bl.a. op til at opstille minimumskrav ift. ecodesign og tilgængelig miljøinformation for flere fysiske varer på EU-markedet.
- Der lægges desuden op til, at digitale produktpas vil være normen for alle varer, der hører under reguleringen om *Ecodesign for Sustainable Products (ESPR)*. Digitale produktpas er en vigtig forudsætning for den cirkulære økonomi, da de sikrer transparens ift. produkternes miljø- og klimabelastning og derved kan styrke bæredygtighedsfokusset i hele værdikæden. Derudover kan de hjælpe forbrugerne med at træffe mere oplyste, bæredygtige valg.
- Det er desuden positivt, at Kommissionen bemærker, at tiltag under ESPR også bør vurderes ud fra, hvordan de påvirker tredjelande. På den måde skabes incitament til at løse miljøproblemerne frem for blot at outsource dem.

Lovende elementer

Flere elementer i SPI'en har lovende karakter men mangler et tydeligere framework, der sikrer, at initiativerne faktisk resulterer i bæredygtige resultater.

- Der mangler f.eks. konkrete initiativer til at sikre, at SPI'ens *European Circular Business Hub* faktisk skaber bæredygtige resultater. Hubbens formål bliver bl.a. at støtte forretningsmodeller for cirkulær økonomi og gøre det muligt at dele gode initiativer inden for feltet. Der mangler dog en reel sikring af, at de nye forretningsmodeller faktisk vil spare ressourcer. Der er heller ingen økonomiske incitamenter til at sikre, at modellerne udbredes. Der tilvejebringes kun vejledning.
- Det er desuden positivt, at EU vil fremme dagsordenen for cirkulær økonomi i forskellige multilaterale fora; bl.a. vil man skabe et forum for bæredygtigt forbrug og produktion. Det multilaterale arbejde er et vigtigt element, men det er endnu uvist, hvor effektfulde de forskellige initiativer bliver.
- Som konkluderende bemærkning nævner Kommissionen, at en *betydelig del* af EU-forbrugernes produkter i 2030 skal være designet, så de er langtidsholdbare, energi- og ressourceefficiente samt mulige at reparere og genanvende. Selvom målet er ønskværdigt, er det vagt formuleret. Det er derfor oplagt med en mere kvantificerbar udlægning af, hvornår denne ambition er nået.
- Det er også lovende, at der lægges op til obligatoriske krav, når det kommer til offentlige indkøb af bestemte produktgrupper. Hvis disse krav bygges på troværdige bæredygtighedscertificeringer og bliver gældende for et bredt udvalg af produktgrupper, kan de have stor positiv betydning. Hvorvidt disse obligatoriske krav bliver en miljø- og klimamæssig succes, afhænger derfor helt af, hvordan de udmøntes. Det er desuden nødvendigt at være opmærksom på, om de certificeringer der eventuelt udvælges, omfatter tilstrækkeligt bæredygtige produkter/produktgrupper (fx genbrugsløsninger og ikke kun produkter med genanvendt materiale)
- Det er også værd at bemærke, at ESPR skaber muligheden for, at EU kan stille nye krav ift. mærkning af produkter, så det f.eks. fremgår, hvor let produktet er at reparere.

Energimærket skal også inkorporere cirkulære elementer såsom en ”reparationscore”, hvilket også er et vigtigt skridt mod en mere bæredygtig produkthåndtering. Det bliver dog svært at udarbejde metoder og pålidelige data, der kan danne grundlag for en udvidelse af energimærket. Kommissionen lægger derfor op til at udvikle nye metoder til måling af de nye cirkulære aspekter, der følger under ESPR, herunder holdbarhed og reparationsmulighed. Udviklingen af denne metodik er utroligt vigtig for hele produktpolitikens udmøntning og bør derfor følges tæt.

Problematiske elementer

Der er desværre også nogle mangler ved SPI'en, som kort bemærkes her:

- Der er ingen bemærkninger om, at vi også er nødt til at reducere vores forbrug og ressourcebrug i absolutte termer. Da et lavere forbrug hænger sammen med et lavere ressourceaftryk, er det også vigtigt at sætte fokus på dette i den cirkulære omstilling af samfundet.
 - SPI'en formår desværre heller ikke at tage højde for social bæredygtighed, som er en vigtig søjle i bæredygtighedsforståelsen.
 - Det er desuden problematisk, at man ikke blot forbyder destruktion af usolgte produkter med det samme, hvis de ikke er mere skadelige for brugeren og/eller miljøet, hvis de ikke destrueres. Et sådant forbud ville flugte med affaldshierarkiets prioritering af affaldsforebyggelse. ESPR lægger som et første skridt kun op til, at større virksomheder skal fremlægge, hvor mange produkter de kasserer om året, og deres årsager hertil. Afhængigt af den givne produktkategori vil det være muligt inden for ESPR helt at forbyde destruktion af usolgte varer. Det er uhensigtsmæssigt, at man ikke har valgt fra starten helt at forbyde sådan destruktion. Destruktion af usolgte produkter er netop et tydeligt udtryk for en ikke bæredygtig produkthåndtering.
-

Vi står naturligvis til rådighed, hvis I ønsker at drøfte høringssvaret nærmere.

Med venlig hilsen

Malene Høj Mortensen, Public affairs rådgiver, Plastic Change

Lone Mikkelsen, Seniorrådgiver, Rådet for Grøn Omstilling

Mette Ranfelt, Miljøpolitisk chefrådgiver, Danmarks Naturfredningsforening